

Over Lavatera gesproken...

Lavatera is een spruit van de kaasjeskruidfamilie (*Malvaceae*), waartoe ook stokroos behoort. De winterhardheid van de *Lavatera*-cultivars is volgens sommigen niet hun grootste pluspunt, maar de lange, rijke bloei maakt veel goed. Toch zijn er ook beslist winterharde soorten, wat niet verwonderlijk is als je weet dat sommige soorten oorspronkelijk uit gebieden als de Himalaya komen. Kwekers en afnemers aan het woord over hun *Lavatera*-voorkeuren.

Lavatera 'Candy Floss'

Lavatera 'Candy Floss' behoort tot de rijkere bloeiers met grote bloemen.

Foto: s. Gerden de Nooy

Kwekers

Kwekerij Van de Pas uit Melderslo is een kwekerij van kuip-, terras- en kamerplanten. Vanwege de vorstgevoeligheid van *Lavatera* wordt de plant ook wel eens tot de groep kuipplanten gerekend. De sortimentslijst van kuipplanten vermeldt *Lavatera* 'Burgundy Wine'. „We kweken deze struikvorm uit eigen stek tot tweejarige spil, of op stam van 90 cm hoogte. De belangstelling voor spullen is de laatste jaren behoorlijk toegenomen. De consument kiest steeds vaker voor vollere planten”, stelt kweker Van de Pas.

De planten worden in de vroege zomer gestekt en zijn het jaar daarop leverbaar. De afzet vindt grotendeels plaats bij tuincentra en veilingen. Vanaf eind april vinden de planten vol bloemknop vandaaruit hun weg naar de particuliere tuin. Over het algemeen gaat *Lavatera* als kuipplant slechts één seizoen mee. Van de Pas vermoedt dat slechts 25% van de aangeschafte planten door de eigenaren wordt overwinterd. De rest verdwijnt aan het einde van het seizoen in de groencontainer.

Dat Van de Pas enkel de cultivar 'Burgundy Wine' kweekt, heeft te maken met de diep donkerroze bloemkleur. „Dat is de meest gevraagde kleur. Ik heb wel eens wit geprobeerd, maar de belangstelling daarvoor was minimaal”.

Kwekerij Gebr. Lommerse bv uit Noordwijkerhout kweekt al vele jaren grootbloemige cultivars van *Lavatera*. Het afzetgebied omvat vele landen in Europa. *Lavatera*-cultivars als 'Barnsley', 'Bredon Springs', 'Burgundy Wine', 'Candy Floss', 'Eye Catcher', 'Lilac Lady' en 'Rosea' staan al jaren op de sortimentslijst, maar ook de kwetsbare soort *L. maritima*.

De planten worden verhandeld als losse stek of als plant in P9. De stekken worden verder opgekweekt in P9, terwijl de potplanten naar kwekers gaan die de planten in grotere pot doorkweken.

Het sortiment is al jaren min of meer hetzelfde. Omdat 'Eye Catcher' en 'Lilac Lady' op het oude hout bloeien, en daardoor dus vaak later bloeien, was er altijd minder vraag naar deze twee cultivars. Inmiddels is dit verschil bijna weggewerkt, doordat de consument in de gaten krijgt dat ook deze variëteiten uitbundige bloeiers zijn. De vraag naar

L. 'White Angel'

Naar witte Lavatera is volgens sommigen wel vraag en volgens anderen niet. 'White Angel' is een dochter van L. cachemiriana, met een prima vorstresistentie en een uitbundige bloei.

L. 'Burgundy Wine'

Deze zeer populaire cultivar moet het vooral hebben van zijn kleur: diep donkerroze.

L. maritima

Alhoewel kwetsbaar, prijkt deze soort al jaren op de sortimentslijst van Gebr. Lommerse uit Noordwijkerhout.

Foto: Emiel van den Berg

Lavatera is de laatste jaren steeds toegenomen. „Zelfs vanuit Scandinavische landen is er nu belangstelling voor *Lavatera*. Ook de noorderlingen hebben de rijke bloei van de plant ontdekt en ook zij gebruiken hem vaak als eenjarige”, aldus Jan Lommerse.

Sinds een aantal jaren kweekt Lommerse bv ook vier kwekersrechtelijk beschermde *Lavatera*-cultivars: de donkerroze 'Summer Kisses', de lichtroze 'Sweet Dreams', en de witte 'White Angel' en 'White Satin'. Deze zijn afkomstig uit de kwekerij van Piet Oudolf en hebben alle vier de soort *L. cachemiriana* als ouderplant. Dat wil zeggen dat het om planten gaat die veel vorstresistent zijn dan de grootbloemige cultivars. Verder is de bloei even onstuimig als die van de grootbloemige vormen. De bloemen zijn minder opvallend, omdat de bloemblaadjes smaller en kleiner zijn. „Dat zijn allemaal grote voordelen van deze planten. Het nadeel is dat de planten minder hard groeien en in het voorjaar alleen aan de basis uitlopen. Daardoor is de plant pas laat in het voorjaar visueel aantrekkelijk”, vervolgt Lommerse. „Het is de keerzijde van zijn winterhardheid.”

De Oudolf-selecties hebben volgens Lommerse wel toekomst, alhoewel hij van

mening is dat ze geen toppers voor tuincentra zullen worden. „Het betreft een echte liefhebbersplant. Mensen die weten hoe de plant zich ontwikkelt, zullen tot aankoop overgaan, of die plant nu bloemknoppen heeft of niet!”

Toepasbaarheid in de border

In Zeeland houdt tuin en kwekerij In Goede Aarde uit Biervliet zich ook met de teelt van *Lavatera* bezig. Eigenaar Frans Geijssels beoordeelt zijn planten kritisch op de toepasbaarheid in de border. Zijn voorkeur gaat uit naar langbloeiende en probleemloze planten. Ook streeft hij een natuurlijk ogende beplanting na. „Botanische vormen van *Lavatera* hebben een meer natuurlijke habitus dan de vele grootbloemige cultivars en passen beter bij andere vaste planten met een natuurlijke uitstraling. *Sanguisorba*, *Eupatorium* en siergrassen bijvoorbeeld laten zich uitstekend met de botanische *Lavatera* mengen”, vindt Geijssels.

Gevoelsmatig vindt Geijssels de meer bekende grootbloemige *Lavatera* beter tot zijn recht komen in een romantische cottage tuin of in combinatie met rozen. „Daarbij komt dat de winterhardheid van

grootbloemige *Lavatera* vaak te wensen overlaat. Botanische vormen zijn vaak sterker. En mocht er toch eens een plant wegvallen, dan is het mooi meegenomen dat de plant zich licht uitzaait”, aldus Geijssels.

De particulieren die zijn kwekerij bezoeken, zijn inmiddels ook overtuigd van de schoonheid van de botanische *Lavatera*-soorten. *L. cachemiriana* is een blikvanger met een overdaad aan relatief kleine bloemen. Per bloem staan de afzonderlijke bloemblaadjes iets los van elkaar, waardoor een transparant geheel ontstaat. De soort is goed winterhard. *L. thuringiaca* vertoont qua bloem veel overeenkomsten met de grootbloemige cultivar 'Barnsley', maar de bloeitijd is korter.

Cultivar *L. 'Lilac Lady'* is een opvallende vorm met lila bloemen en grijs viltig blad. „De winterhardheid van 'Lilac Lady' is niet helemaal betrouwbaar, maar de stemmige lila bloemkleur in contrast met oplichtende kleuren van buurplanten zorgt in de tuin voor een mooi plaatje. Deze vorm verkoop ik relatief veel, omdat hij in veel gerenommeerde tuinen in de omgeving te bewonderen is. De vorstgevoeligheid wordt vaak op de koop toe genomen”, aldus Geijssels.

Afnemers

Krijn Spaan uit Kortenhoef is kweker en hovenier. Sinds de opkomst van *Lavatera* in de jaren '90, kiest hij de plant voor bijna elke tuin. „Mensen vragen om de plant. Door zijn rijke én lange bloei is de naamsbekendheid bij veel consumenten enorm toegenomen. Ik kweek circa tien verschillende vormen, voornamelijk de rijke bloeiers met grote bloemen. 'Barnsley', 'Burgundy Wine', 'Eye Catcher', 'Rosea' en 'Candy Floss' zijn enkele van de bekende cultivars. De botanische vormen zijn vanwege de kleinere bloemen minder populair”, aldus Spaan.

Het aanbod heeft Spaan zelf in de hand, omdat hij de meeste planten zelf uit stek vermeerdert. Behalve diverse roze bloeiende cultivars kweekt hij ook twee witte: 'Ice Cool' en 'White Angel'. „Soms heeft de klant het verzoek om een specifieke cultivar en daarom probeer ik zo veel mogelijk variëteiten op voorraad te hebben. Mochten bepaalde cultivars niet voorradig zijn, dan koop ik die altijd bij. Vanwege de populariteit van de plant is dat zelden een probleem”, aldus de kweker/hovenier. De potmaat maakt volgens Spaan niet veel uit. Zowel planten uit P9 als uit 2 l-pot groeien volgens hem binnen één jaar tot eenzelfde fors exemplaar uit.

De slechte winterhardheid is volgens Spaan het enige nadeel aan de plant. Na een koude winter worden de bevroren planten in particuliere tuinen steeds door Spaan vervangen. „De klant heeft daar geen problemen mee. Die krijgt van tevoren te horen dat die winterhardheid te wensen overlaat, maar hij neemt dat op de koop toe. De rijke bloei maakt immers heel veel goed”, vervolgt Spaan.

Tuincentrum Schalk uit Prinsenbeek verkoopt drie verschillende *Lavatera*: 'Barnsley', 'Rosea' en 'Burgundy Wine'. „Dit zijn de drie cultivars die we eigenlijk al jarenlang verkopen. In de zomer verkopen we wel eens een enkele witte vorm, maar de vraag daarnaar is minimaal”, aldus Lia Bolkmans, die op de buitenafdeling van het tuincentrum werkzaam is. Volgens Bolkmans is 'Barnsley' de meest populaire, vanwege de tweekleurige bloemen en de rijkste bloei. 'Burgundy Wine' is een plant die wat bescheidener is qua groeikracht en die bloemen heeft in een volle donkerroze kleur. 'Rosea' zit daar mooi tussenin met zijn lichtroze bloemen.

De planten worden zowel in P9 als in grotere potmaten verkocht. Meestal kiest de consument voor een iets grotere pot, omdat de plant dan wat voller is. Met zo'n bossige plant heeft de consument uiteindelijk ook

L. 'Barnsley'

Deze grootbloemige cultivar doet het goed bij de consument, vanwege zijn tweekleurige bloemen en de bijzonder rijke bloei.

veel eerder resultaat. De verkoopiek ligt in het voorjaar en de zomer. Juist ook in de zomer wordt nog veel *Lavatera* verkocht, omdat de planten dan rijk bloeien. In het najaar is er nog weinig vraag naar *Lavatera*.

Het tekort aan winterhardheid levert zelden problemen op. „Uiteindelijk heeft iedereen er wel begrip voor dat zo'n rijkbloeiende plant arm de winter in gaat. Wanneer dat aan de klant wordt uitgelegd, heeft niemand er problemen mee om in het voorjaar een nieuwe aan te schaffen. Uiteindelijk maakt de niet te stuiten bloei bij *Lavatera* alles goed”, aldus Bolkmans.

'Vorstgevoeligheid groot probleem'

Edwin Ravenstein van Hoveniersbedrijf B.E.R.K. Tuinen uit Zwijndrecht plant *Lavatera* niet vaak aan. Naar zijn mening levert de plant in de praktijk te veel nadelen op. „De vorstgevoeligheid vind ik een groot probleem. Vaak wordt *Lavatera* in het voorjaar te vroeg geknipt en zorgt een late nachtvorst daarna voor het afsterven van de plant. Soms knipt de klant te vroeg, maar soms ook knippen wij zelf te vroeg. Als je tuinen in onderhoud hebt, is het nou eenmaal lastig om in het vroege voorjaar de hele tuin te snoeien, met uitzondering van *Lavatera*, en dan halverwege april speciaal voor de *Lavatera* terug te moeten komen. Dat werkt gewoonweg niet”, aldus Ravenstein. Ook het eventueel moeten inboeten van enkele stuks ervaart hij vaak als lastig.

Naast vorstgevoeligheid vindt hij ook de losse groeiwijze en dus de noodzaak om te ondersteunen bijzonder onpraktisch. Volgens Ravenstein is dat vooral een probleem bij L. 'Rosea'.

L. 'Eye Catcher'

Deze blikvanger bloeit wat later dan de andere cultivars, omdat hij op het oude hout bloeit. Maar de uitbundigheid van zijn bloei is er niet minder om.

De klanten van B.E.R.K. Tuinen gaan altijd af op het advies van de hovenier. *Lavatera* wordt de klanten nooit aanbevolen, op grond van goede argumentatie, en daarom volgens Ravenstein zelden door klanten gewenst. „Wij zien de problemen van de plant. Een klant is zich er niet altijd van bewust. Daarom proberen we vaak een vervanger te vinden, maar eerlijkheids halve moet ik zeggen dat dat voor zo'n rijke bloeier als *Lavatera* niet echt eenvoudig is”, aldus Ravenstein. ■

Emiel van den Berg Van den Berg is freelance journalist voor De Boomkwekerij, boomkwekerij@hortipoint.nl.